

bronzkori telepet azonosítottak. A lelőhelytől É-i irányban, 50 m-re a 24-es sz. főt és K-i irányban, kb. 70 m-re a Szoláti-patak található. A Dobó István Vármúzeum 2013. júliustól régészeti megfigyelést végzett. A 15+008–15+120 szakasz humuszolt részein cölöplyukak, gödrök, és egy sír feltárását regisztrálták. A területen a talajrétegek a következők: 80–135 cm humuszosodott, porózus szerkezetű fekete-sötétbarna színű felső talajréteg, alatta kavicsos, sárgásbarna színű réti öntéstalaj található. 2013. október 28.–november 8. között, a 0139/3 hrsz.-ú ingatlanon került sor a régészeti feltárás elvégzésére. A 2,5 m szélességű és 125 m hosszúságú gázszállító vezeték nyomvonalában a humuszolt és a feltárt terület 316,086 m² nagyságú volt.

Összesen 9 objektumot tártunk fel. Több gödör, egy paticsomladék és egy szarmata sír került elő. A leletanyagban elsősorban késő bronzkori kerámiák voltak.

A sír a jelenkori felszíntől számított 1,70 m mélyen volt. A lehumuszolt sírgödör tetején egy lánDSAhegyet találtunk. Az elhunyt nőt D–É-i tájálással, több melléklettel temették el. A halottat valamilyen szerves anyagba (pl. szövet, bőr) csavarták, erre utalhat valószínűleg a csontváz alatt és felett található vékony feketés réteg. A halottnak háromfibulás viselete volt (kettő a vállon, a harmadik pedig a mellkasnál), mindegyik fibula ezüstből készült. A tárgyak elhelyezkedése arra utal, hogy *peplos* jellegű ruházatot használhatott. A koponyán és a környékén apró gyöngyök kerültek elő. A láb környékén egy Marcus Aurelius által veretett érem volt. A 2. századi ezüstdénár sírba helyezése megfigyelhető ebben az időszakban. Egy orsógomb és egy kovadarab szintén a sír mellékleteihez tartozott. A fiatal nőt 20 és 26 éves kora között temethették el. A tárgyi leletanyag alapján megállapítható, hogy az Észak-Alföldön a 4. század végén–5. század elején található népcsoporthoz tartozott az eltemetett személy, amelyet a kutatás összefoglalóan Tiszadob-csoportnak nevez. A sírt a 4. század utolsó harmadára, főként a 370–380-as évekre keltezhetjük.

Munkatársak: Bilicz Enikő, Bíró László és Rác Kristóf technikusok.

GUTAY MÓNKA – TÓTH ZOLTÁN

59. Egerbocs határa (Heves megye) R, B, V, LT, Sza

A település határában, régészeti szakfelügyelet során, az alábbi két lelőhelyen történt kutatás. A régészeti szakfelügyelet során, a felső 20–30 cm eltávolításakor, a területen őskori telepet azonosítottak. A kijelölt lelőhely nyomvonalba eső részén a felszín nyesése után néhány bizonytalan körvonalú halvány foltot dokumentáltunk, majd megkezdtük ezek kibontását. A bontás során tudtuk csak megállapítani, hogy a sötétebb színű elszíneződések többsége nem régészeti objektumokat jelöl, hanem másodlagos pozícióban lévő, leletekkel teli, vélhetően a domboldaltól lecsúszott kultúrrétegeket, amelyek több régészeti korszak leletanyagát is tartalmazzák. Valójában a felső humuszosodott, de alapvetően sárgás réteg alatt egy egységesen települt 20–60 cm vastag szürkés-sárgás réteg húzódott, amelyben szórványosan, különböző korú leletek fordultak elő, így a felsőbb rétegből lefelé haladva, a feltételezett objektumok széleit rendre nem is találtuk meg. Ez alatt az egységes és a kutatási terület egészén elterülő szürkés-sárgás réteg alatt eleinte az altalajnak vélt sárgás réteg húzódott, ez alatt azonban még egy sötét, fekete réteg volt, amelyről kiderült, hogy ez az eredeti humuszréteg. Ez alatt a humuszréteg alatt került elő az igazi altalaj. A rétegvizonyok megértése után sikerült rekonstruálni az itteni történéseket. Eszerint,

a korábbi vezetéképítés során az itt emelkedő domb aljában elterülő, lapályos területet jelentősen megbolygatták és feltöltötték. A domb alján a természetes erózió következtében változó vastagságú, 40–50 cm-től a 2–3 m-es vastagságot is elérő humuszra a korábbi vezeték kiásásakor változó vastagságú sárgás réteget töltöttek, majd erre egy 20–60 cm vastag, szürke réteg került. (Amíg a sárga réteg a korábbi vezetéképítés során kiásott sárga altalajt jelentheti, addig a szürkés réteg a kiásott és szétterített humuszra utal.) Erre települt a legfelső sárgás, recens, a tetején már humuszosodó réteg, amely szintén tartalmazott a dombtól lemosódó eróziós talajt is. Ez a legelső réteg valószínűleg tereprendezés hatására képződhetett.

Kiderült, hogy valódi régészeti objektumok valójában csak a fekete humuszosodott rétegtől lefelé figyelhetők meg, azonban a fekete humusz vastagsága helyenként jóval meghaladta a vezetékfektetés mélységét, ráadásul 2–2,5 m mélységben jelentős talajvíz is jelentkezett, ezért csak azokon a helyeken tudtuk letermelni a humuszt, ahol ezt a talajviszonyok lehetővé tették. Ezt követően munkagép segítségével újabb humuszolást kellett végeztetni és emellett több olyan szondát is nyitottunk a nyomvonalra merőleges irányban, amelyek a lelőhely teljes rétegsorának tisztázására irányultak. A tényleges humusz eltávolítására csak kisebb szakaszon került sor, és ezeken a szakaszokon összesen két helyszínen sikerült valós régészeti jelenségek nyomait feltárunk.

A területen viszonylag sok leletet gyűjtöttünk, jóllehet, nagy részük nem köthető régészeti objektumokhoz. A kevert, vagy erodált rétegekből származó leletanyagok között, az állatcsontok mellett megtalálhatók a rézkori, bronzkori, valamint vaskori kerámiák is.

Butaj-völgy I. (KÖH 84821): A lelőhely Egerbocs községtől kb. 1,5 km-re Ny-ra, Hevesaranyos községtől pedig kb. 2,5 km-re É-ra található, a Butaj-völgy nevű dűlő területén, a Bocsi-patak völgyében, a patak medrétől 100 m-re K-re húzódó mezős terület enyhe K–Ny-i lejtőjén.

Az ásatás kezdetén még 10 objektumot dokumentáltunk, de ezek környezetében végül is csupán 2 objektumot tekinthetünk ténylegesen régészeti jelenségnek. Mindkettő kemence volt, az egyiket vaskorra, a másikat pedig szarmata korra keltezhetjük.

Butaj-völgy II. (KÖH 84819): Egerbocs községtől kb. 1,5 km-re Ny-ra, Hevesaranyos községtől pedig kb. 2,5 km-re, É-ra található a lelőhely, a Butaj-völgy nevű dűlő területén, a Bocsi-patak völgyében, a patak medrétől 100 m-re, K-re húzódó mezős terület enyhe K–Ny-i lejtőjén.

Az ásatás kezdetén még 18 régészeti objektumot dokumentáltunk, de ezek környezetében végül is csupán 12 objektumot tekinthetünk ténylegesen régészeti jelenségnek, ezek gödrök, valamint tűzhelyek voltak, amelyek leletanyag alapján a vaskorra, a La Tène időszakra keltezhetők.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ – TÓTH ZOLTÁN

60. Eggerszalók határa (Heves megye) B, Sza, A, Kö, Kk, I

Megalévő régészeti feltárásokat végeztünk a település határában, az Eger–Fedémes DN300 PN64 gázvezeték által érintett alábbi két lelőhelyen. A kutatott terület az Egri–Bükkalja kistájhoz tartozik, amely egy 126 és 480 m közötti tszf.-i magasságú, enyhén D–DK-nek lejtő hegységelőteri domság. A Bükk előtere közel É–D-i futású völgyekkel erősen felszabdalt, völgyközi hátakra tagolt.